
Jelena Vlašić Duić

Kako govore hrvatski ministri?

---

objavljeno v:

Hotimir Tivadar (ur.): *Slovenski javni govor in jezikovno-kulturna (samo)zavest.*

Obdobja 38. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-38/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2019.

KAKO GOVORE HRVATSKI MINISTRI?

Jelena Vlašić Duić
 Filozofski fakultet, Zagreb
 jvduic@ffzg.hr

DOI:10.4312/Obdobja.38.111-117

Članek analizira govoricu sedanjih članova Vlade Republike Hrvatske. Najpomembnejši namen njihovega javnega govora je prepričati občinstvo, da so načela, ki jih zagovarjajo, usmerjena v splošno korist. Ob tem bi morali uporabljati zbornu hrvaščino, ki je obvezna v formalnih situacijah, kjer je treba govoriti skladno s kodificiranimi predpisi. Vendar se večina analiziranih politikov zborne hrvaščine ni naučila, zato so v njihovih govorih zelo pogoste narečne značilnosti. V prispevku so podana odstopanja od standardnega govora, slog, elementi populizma in načini prepričevanja.

politični govor, zborni jezik, prepričevanje, slog, populizem

The paper analyses the speech of current members of the Government of the Republic of Croatia. The most important goal of their public speech is to convince the public that the principles they advocate serve the common good. They should speak standard Croatian language which is an obligation in formal situations and has codified rules. However, most of the analysed politicians have not learned to do this, so their dialectal features are very common in their speeches. Deviations from standard speech, stylistic, populist elements and persuasion are analysed.

political speech, standard language, persuasion, style, populism

1 Uvod

Korijene političke retorike nalazimo još u staroj Grčkoj, u kojoj su politički stručnjaci bili vrsni govornici (*rhetores*) i imali su moć uvjeravanja (Worthington 1994: 93). Antička se retorika bavila odnosom značenja rečenoga i načina iznošenja, a i ovaj će rad istražiti ne samo izvedbenu nego i tekstualnu razinu političkih govora, povezat će što se i kako govori. Naslijeđe antičke političke retorike svakako je i korištenje ideologije – »sustav[a] reprezentacije, predočivanja, koji daje jasno uobličene, vrijednosno nabijene i usmjeravajuće interpretacije svijeta, u kojima je, za razliku od znanosti, praktična društvena uloga važnija od spoznajnoteorijske uloge« (L. Althusser, prema *Hrvatska enciklopedija* 2019). Istražujući ideologiju u političkom diskursu, van Dijk (2011: 32–33) zaključuje da politika ima prioritet nad ideologijom i da su političari skloni zaboravljati svoja ideološka načela ako je njihovo vladanje dovedeno u pitanje. To što su pod pritiskom političke sile – glasača – spremni promijeniti svoje stavove, van Dijk naziva *političkom praktičnošću*.

Politički teoretičari populizam promatraju kao slabo utemeljenu političku ideologiju i kao politički stil. Tri su ključna obilježja populističkoga stila: pripadnost

narodu, antielitizam i antagonizam prema opasnim drugima (Šalaj, Grbeša 2016). Takva, moglo bi se reći tržišna orijentacija i prethodno spomenuta politička praktičnost ne podudaraju se s onim što je još Aristotel (*Rhet.* 1356a 2) smatrao najvažnijom osobinom političara – njegovim karakterom, vjerodostojnošću. Govorio je o trima vrstama uvjeravanja: *logosom* (riječima, argumentima, sadržajem govora, djelovanjem na razum slušatelja), *patosom* (djelovanjem na slušateljeve emocije i raspoloženje) i *etosom* (vjerodostojnošću, kredibilitetom). Etos ili etičko uvjeravanje sredstvo je uvjeravanja s obzirom na sposobnost i ugled govornika koji je povezan s položajem u društvu, obiteljskim naslijeđem, preporukama, obrazovanošću. Aristotel naglašava da se uvjerljivost u političkom govorništvu najviše postiže upravo etosom. Analizirajući populizam, Kišiček i Rogulj (2018: 28) pokazuju da su hrvatski političar skloni ekstrinzičnoj izgradnji etosa – nabranjanju vlastitih uspjeha, isticanju karakternih vrлина, ljepote, bogatstva, prikazivanjem sebe kao onih koji predstavljaju narod, kao njegovih spasitelja.

Vlada Republike Hrvatske obavlja izvršnu vlast te u skladu s Ustavom predlaže Hrvatskome saboru zakone, državni proračun, provodi zakone i druge odluke Sabora, vodi unutarnju i vanjsku politiku, nadzire i usmjerava rad državne uprave, brine se o gospodarskom razvoju te usmjerava djelovanje i razvitak javnih službi. Vladu čine predsjednik (premijer), potpredsjednici i ministri. Svojim javnim govorima članovi Vlade utječu na narod i vode zemlju, oblikuju javno mišljenje, grade svoju društvenu i političku ulogu te usmjeravaju djelovanje svojih slušatelja.

2 Ispitanici, metodologija i cilj istraživanja

Analizirat će se govor aktualnoga predsjednika hrvatske Vlade Andreja Plenkovića te ministara i ministrica: Tomislava Čorića, Blaženke Divjak, Darka Horvata, Damira Krstičevića, Milana Kujundžića, Lovre Kušćevića, Nade Murganić, Nine Obuljen Koržinek, Predraga Štromara, i Gabrijele Žalac. Korpus istraživanja čine televizijski intervjui 11 članova Vlade (od ukupno 21) emitirani od studenoga 2018. do veljače 2019. Analizirana je govorna izvedba na temelju audiovizualnih snimaka 12–15 minuta govora po govorniku (ukupno oko 150 minuta snimaka). Cilj je rada istražiti obilježja političkoga govora hrvatskih ministara. Od njih se očekuje da u javnosti govore standardnim jezikom. Analizira se njihova govorna izvedba, odstupanja od standardnoga govora na ortoepskoj i leksičkoj razini, glatkoća, stilističnost, načini uvjeravanja i populistički elementi.

3 Poštuju li govornu normu?

Većina ministara nije usvojila standardan izgovor vokala, pa čujno je njihovo podrijetlo.¹ Obuljan Koržinek (Dubrovnik) ima zatvorene *a*, *e* i *o* (*najāvili*, *načelno*, *vlađe*, *međiji*, *povjerenje*, *trebali*, *progovorilo*, *borba*) te diftongizirane vokale (*pruavi*, *znoate*). Kujundžić (Imotski) ima zatvoreni dugi *e* (*bolēst*, *manje*, *kreñuli*)

¹ Navode se samo po dva do tri primjera svakoga odstupanja, a u korpusu je za svakoga govornika pronađeno više od deset primjera. U zagradama su navedena mjesta rođenja.

i otvoreno o (*gOdinu, pOtvrdi, pOstoje*), Kušćević (Brač) ima zatvorene duge *a*, *e* i *o* (*važne, više, svakom*), kao i Ćorić (Metković) (*fāze, kǎrtu, grādi, mjēseci, desetak, dođē, mōra, prōstor, brōd*). Štromar (Varaždin) ima zatvoreni dugi, a ponekad i kratki *e* (*predsjednice, teme, veliku*), a završne vokale izgovara prelabavo ili ih neutralizira (*priprema, izgradnja, mogǎ, stanovima*). Krstičević (Vrgorac) ima zatvoren i produljen zanaglasni *e* (*državē, idē, opēt*). Žalac (Vinkovci) ima zatvorene *e* i *o* (*nema, terenu, mōra, dokaz*) kao i Horvat (Čakovec) (*kolege, Slovenijom, požele, došlo, zadovoljstvo, resōra*). Samo Murganić (Karlovac), Divjak (Varaždin) i Plenković (Zagreb) ostvaruju standardne vokale iz kojih se ne da naslutiti njihovo podrijetlo.

Govornici koji imaju udarni naglasni sustav nemaju uzlazne naglaske te imaju česte pogreške naglasnoga mjesta: Divjak (*provjerava, rezultat, ponudio*; 33 pogreške naglasnoga mjesta) i hiperkorektnost (*prepozna* za 3. l. jd. prezenta); Murganić (*ispunili, postotak, provodimo*; 15 pogrešaka), Štromar (*priprema, prihvaćena, govori*; 9 takvih pogrešaka) i Horvat (*ponudit, dostavlja, napravili*; 31 pogreška). Kušćević također vrlo često griješi u prozodiji riječi (*ne može, nabavilo, prednjači*; 42 pogreške) te ima čakavski akut (*pojāvi, nās, tīče*). Ostalih sedam govornika ima četveronaglasni sustav i rijetko naglasno griješi (1–3 pogreške po govorniku), ali često imaju preduge zanaglasne dužine (Ćorić, Krstičević i Kujundžić).

Nedostatnu dikciju imaju Ćorić, Murganić i Krstičević, Divjak, Žalac, Kušćević, Štromar i Horvat. Vrlo su česta ispadanja suglasnika i samoglasnika, čak i slogova (Divjak: *gle'ajte, tre'a, ne'ojmo, vel'kih, kol'ko* – 5 puta; *tol'ko* – 3 puta, *čet'ri*; Murganić: *gle'ajte, euro'skih, pre'skolski*; Kujundžić: *hrva'ske, gle'ajte, mis'ti* (misliti); Krstičević: *nukl'* (nuklearno), *'nači*; Obuljan Koržinek: *'ko*; Kušćević: *in'cijative, hrva'skom, šes', čin'cu*; Ćorić: *potvr'ti, je'an, dva'eset*; Štromar *gle'ateljima, kval'tetna, slje'eće*; Kujundžić *mis'ti*. Sinkopiranje je jako regionalno obilježje koje imaju Krstičević (*pril'ka, in'cijativama, naprav'li*), Kujundžić (*liječ'ti, ljud'ma, naglas'ti*) i Ćorić (*naglas'ti, polit'ka, dopust'te*). Divjak i Horvat, koji dolaze iz kajkavskoga govornog područja obezvučuju završne zvučne suglasnike (Divjak: *kot, izazof, poret, ot*; Horvat: *iz tok, gotof*). Žalac griješi u izgovoru futura I (izgovara *t*: *vidjet ćemo*, 2 puta).

4 Poštuju li jezičnu normu?

Najčešće su jezične pogreške infinitivi bez nastavačnoga *-i* (Obuljan Koržinek: *ugrozit, bit, kontrolirat*; Kušćević: *slušat, ić, prikupljat*; Horvat: *radit, sjedit, trebat*; Plenković: *stavit, bit, svest*); uporaba instrumentala sredstva s prijedlogom (Obuljan Koržinek: *bavit se s cenzurom, bavio se s tim*; Štromar: *riješiti sa europskim novcem*), *sa* umjesto *s* (Krstičević: *sa pogreškama, sa izazovima, sa prijeljama*; Murganić: *sa tetama, sa osiguranjem, sa njihovim*; Kušćević: *sa toliko, sa ovim, sa terena*; Ćorić: *sa promišljanjima, sa strane, sa dokumentacijom*; Štromar: *sa barem, sa europskim, sa vladom*; Horvat: *sa njime, sa nekim, sa prioritetnim*; Plenković: *sa gradom, sa ovoliko, sa vladama*); aorist 1. l. jd. *bi* (Obuljan Koržinek, Krstičević); uporaba *da li* (Murganić, Kušćević, Ćorić, Štromar, Horvat, Plenković), *miliona*

(Murganić i Kuščević). Ćorić pozdravlja s *dobra večer*, Horvat rabi *po prvi puta, optimista* (N.jd.) i pogrešan futur I: *morati ćemo, biti će*. Regionalizama ima na tvorbenoj i leksičkoj razini. U govoru Krstičevića i Kuščevića pojavljuje se nastavačno *-n* umjesto *-m*. Krstičević: *Austrijon, Slovačkon, Mađarskon, zatin, vodstvon, kažen*; Kuščević: *neman, Dipon, međutin*. Krstičević ima ikavski refleks jata: *dvi, miseci*, Štromar ekavski *napred*; Krstičević rabi glagole: *pokrenila, pohvalija*, Kuščević *prekiniti, izvrćati*, a Kujundžić *počme*. Obuljan Koržinek rabi imenicu *sumlji* (umj. *sumnji*).

5 Kakvim stilom govore i čime uvjeravaju?

Govor politike pripada administrativnome stilu standardnoga jezika. Jedna od njegovih karakteristika jest uporaba pleonazama koji su pronađeni i u ovom korpusu: *kako i na koji način* (Divjak i Ćorić), *međusobna povezanost* (Divjak), *vremenski period* (Plenković), *riješiti problematiku dugovanja, potrebni i relevantni uvjeti, u segmentu poboljšanja poslovanja, korespondencija i tematika koja je vezana uz tu temu* (Horvat). Međutim, u administrativnome stilu ne bi trebalo upotrebljavati regionalizme, dijalektizme, žargonizme, riječi u prenesenom značenju, stilske figure, frazeme (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005: 255). Gazdić-Alerić (2009) analizirala je 40 sati saborskih rasprava i pronašla 687 frazema u govorima hrvatskih političara te je na temelju toga opovrgnula tezu o neekspresivnosti administrativnog stila. Ova je analiza pokazala da i po mnogim drugim karakteristikama politički govor nema obilježja administrativnoga, nego razgovornoga stila.

Divjak, Žalac i Murganić nemaju figurativnosti u govoru, a ostali rabe figure. Npr. *prebaciti lopticu u šesnaesterac oporbe* (Horvat), *kao šilok ovdje danas* (Plenković uspoređuje agresivnost s regionalnim vjetrom). Štromar rabi retoričko pitanje, pa čak i rimu: *Što će to donijeti našim građanima? Više kuna u vašem džepu, manje u HEP-u*. Tvrdeći da su uštede u zdravstvu opasne za pacijente, Kujundžić pita voditeljicu treba li onda zaustaviti transplantacije te poentira: *Ali di su ljudi, oni idu na onaj svijet*. Njegova briga za ljude (*patos*) kojom se suprotstavlja ekonomskoj logici pojačana je frazomom *ići na drugi svijet*. Međutim, nakon toga gomila nerazumljive izraze, čak i latinsku izreku: *Ne može se mimo algoritama; Pustimo, nomina sunt odiosa* (imenica bi trebala glasiti *nomina*). Horvat u svojem govoru ima žargonizme: *ne smijemo više sjediti doma; ne želim špekulirati*, a Plenković frazeologiju svakodnevnog govora: *ponašaju se kao pijani milijarderi, bez mačka u vreći, neko pušta mejlove, ucviljeno plaču*. Obuljan Koržinek također koristi frazeme: *otpornost društva, kad lavina krene, politička arena, borba bez rukavica*.

Obilježja govorne glatkoće mogu se pronaći kod Obuljan Koržinek, Kujundžića, Horvata, Štromara i Plenkovića, a ostali umjesto modalnih izraza često rabe poštapalice: Horvat, Divjak, Žalac i Murganić imaju produžen neutralni samoglasnik *əəə* (po 5 do 8 puta), Divjak ima i poštapalicu *znači* (8 puta u govoru), Žalac *dakle* (9 puta), Murganić *jel'* (6 puta), Ćorić *jel'* (5 puta), Kuščević se nakašlja (3 puta) u funkciji stanke procesiranja, a Krstičević ima poštapalicu *'nači* (8 puta) te ponavlja riječi (*mislim da je jako važno, jako važno je*).

Najviše stručnih i nerazumljivih sintagmi imaju Žalac i Horvat, primjerice: *administrativni kapaciteti, red line, mehanizam integriranih teritorijalnih ulaganja za urbanu aglomeraciju* (Žalac), *vertikala gospodarskog karaktera, filozofija pristupa inspektorata realnom sektoru, modalitet u notifikaciji restrukturiranja* (Horvat). Zbog mnogih brojki koje Žalac iznosi (nemamo ih s čim usporediti pa ne znamo jesu li velike ili male) i čestoga korištenja stručnih izraza (više od 30) ostavlja dojam ekskluzivnosti koja nije primjerena medijskome govoru. Njezin nerazumljiv, namjerno kompliciran i neprecizan govor poslije će teže biti predmetom rasprave ili prigovora. Horvat je još nerazumljiviji od Žalac (ima više od 40 stručnih izraza). I njegov je govor zbog prenatrpanosti stručnim izrazima neproziran i mistifikatorski. Takav govor, u kojem se jednostavne misli izriču kao komplicirane konstrukcije dugačkih rečenica Frye naziva pojmovnim i kaže da je to »govor institucije, a ne pojedinca, glas konformizma, birokratski bla-ba« (Frye 1979: 368–380, prema Ivas 1988: 197).

U Krstičevićevu govoru prevladava uvjeravanje patosom. Emotivan je, osobno angažiran, ima mreže tautologija, labirintske rečenice, gomila riječi po inerciji, frazeologizira s ritualnim, gotovo hipnotičkim formulama (*ono što je ključ, na dobrom smo putu, velika stvar* i sl.). Govori u natuknicama, rečenice su mu nedovršene, neoblikovane (a takve su onda i misli). Njegov govor pripada vrsti govora koju Frye naziva *emocionalnim* i za koji kaže da mu ne treba vjerovati jer da se »emotivnim izrazom djeluje mimo uma, isključivo na emocije« (Frye 1979: 368–380, prema Ivas 1988: 197) te da su u njemu česti verbalni izrazi infantilno usmjerenih mržnji, strahova, ljubavi i sl. Krstičevićeva retorička opširnost nije figura nego pogreška stila jer nije ni funkcionalna ni efektna. Često ne odgovora na pitanje, nego mijenja temu ili ističe vrijednosti. Npr. na pitanje treba li postojati vojska EU, Krstičević govori o potrebi suradnje (spominje je čak 9 puta).

U raspravi o objavljivanju lažnih vijesti i o teškoći borbe protiv lažnih vijesti ministrica Obuljan Koržinek tvrdi da građani moraju prepoznati kojim se medijima može vjerovati te trivijalno zaključuje: dobro je da se o tome progovorilo »s velikom odgovornošću u prvom redu zato jer je važno čuvati demokratske institucije te da su to neke metode i neke pojave koje bi svatko kome je stalo do demokracije morao osuditi.« Pritom radi i pogrešku irelevantnog zaključka (*non sequitur*) jer za predmet o kojem se raspravlja to nije relevantno (raspravljalo se o tome je li nakladnik trebao objaviti fotografije za koje je prethodno utvrdio da su falsificirane). Premijer Plenković javno je pohvalio nakladnika zato što je prije objave provjerio originalnost fotografija, utvrdio da su fotomontaža, pa ih objavio uz napomenu da je riječ o falsifikatu, a objavljivanje je implicitno podržala i ministrica Obuljan Koržinek iako je i to objavljivanje također plasiranje lažne vijesti.

6 Etos i populizam

Kuščević se koristi etiketiranjem da bi diskvalificirao: *Most, kao i uvijek, jedna populistička stranka koja, evo, nastoji određenoj grupi birača se dodvoriti pa i, evo, dovodi ih u zabludu*. Ironičan je prema referenduskim inicijativama: iznenada prelazi

iz govora u 1. l. jd. u upravni govor u 1. l. mn. govoreći u ime inicijativa, a završava promjenom teme kad ustvrdi da su od referendumu važniji gospodarstvo i demografija: *Priznajemo, nismo uspjeli skupiti dovoljan broj potpisa, radili smo manipulacije, varali smo, radili smo stvari koje se ne rade u normalnim demokracijama i evo ga, čekat ćemo neku novu priliku, pokušat ćemo ponovo. Jer stvarno bi bilo već vrijeme da se zatvori ova tema i da se konačno posvetimo svi zajedno problemima Hrvatske, a to je gospodarstvo, to je demografija.* Iako je Most kritizirao zbog populizma, u nastavku će pohvaliti svoju vladu koja sluša narod i radi za njega, a upravo je to obilježje populističkoga stila: *Pa zaista, a ako je iti jedna vlada u povijesti ove države, a želi slušati narod, radi za narodne interese, to je Vlada Andreja Plenkovića.*

Česta je uporaba prvoga lica jednina u svrhu nabranjanja vlastitih uspjeha i populističkog poistovjećivanja sebe s narodom. Npr. kad voditelj pita ministricu Žalac je li zadovoljna ugovorenim projektima, ona mu odgovara u 1. licu jednine iako je nemoguće da je sama za to zaslužna: *Pa jesam, iznimno sam zadovoljna sa rezultatima; Ja se veselim svim projektima; Ja ću vam reći; Ja bih rekla.* Divjak također često počinje rečenice zamjenicom *ja*: *Ja mislim; ja osobno; ja tu nemam što raditi; ja onda.* Kao nestranačka ministrica, izgrađuje svoj *etos* ističući svoje karakterne vrline (dosljednost, beskompromisnost) i implicira da će napustiti Vladu ako njezini ciljevi budu ugroženi: *Svi takvi procesi koji bi ugrožavali a reforme procese, meni osobno a ne odgovaraju i ja tu onda, naravno, moja pozicija je takva da imam ja i drugih planova u svojem životu.* Krstičević često stavlja sebe ispred drugih i prikazuje se vrijednim, onim koji će svojim djelovanjem spasiti narod: *To je bilo jučer, ja sam bio tu i jučer. Jučer, ja i ministrica vanjskih poslova i svi ministri vanjskih poslova i obrane smo razgovarali.* I Kuščević je siguran u svoje stavove: *Ja vjerujem (3 puta); Ja mislim.* Tomislav Čorić hvali se svojom nenametljivošću: *Pa evo ja si dopuštam recimo to tako da ne pokušavam biti nametljiv u hrvatskoj javnosti,* a Darko Horvat optimizmom: *Ja sam optimista.* Plenković uporabom *ja* ironizira i pokazuje *tko je jači.* Voditeljica ga pita: *Tko pušta dokumente u javnost? Puštate li Vi možda preko svojih suradnika?* Plenković: *Pa kako da ne, ja sam poznat po tome da puštam u javnost.* Voditeljica: *Pitam Vas.* Plenković: *Pa ja kažem, pa naravno da ne puštam. Ja nemam nikakvih saznanja kako su dokumenti dospjeli u javnost.* Premijer ironično izražava suprotno od onoga što misli, a *etos* izgrađuje time što prikazuje sebe kao nekoga čiji se kredibilitet ne smije dovoditi u pitanje. Naglašava svoj autoritet: *Ja Vas pitam [...] kakve bi bilo implikacije i posljedice takvih fotografija,* isto kao i kad na kraju razgovora voditeljica kaže: *Predsjedniče, evo morat ćemo završiti premijer uzvraća: Samo da zaključim,* insistirajući da njegova riječ bude posljednja. Plenković je vješt govornik, ugodna glasa i dobre dikcije, ali često je vrlo opširan u svojim govorima te se koristi promjenom ili skretanjem teme kao retoričkom smicalicom: *Samo sekundu, poslušajte, ovo je važno i za vas i za javnost [...] Ovo je važno uoči europskih izbora.* Slično natjecanje s voditeljicom (natjecanje kao retoričku smicalicu) rabe Kujundžić (*Čekajte, možda je ovo važno za hrvatsku javnost*) i Čorić (*Vratimo se na listu, to je bilo vaše pitanje*).

7 Zaključak

Za razliku od europskih i američkih političara koji rade na unapređenju svojih govornih i govorničkih sposobnosti, hrvatski političari zanemaruju važnost takvoga usavršavanja. Govoru hrvatskih političara s pravom se zamjeraju odstupanja od standarda, ponavljanja, uopćenost, nerazumljivost i populizam. Analiza je pokazala da je javni govor ministara bliži razgovornome nego administrativnom stilu jer ima regionalizama, frazema, opširan je i personalan. Političari bi trebali njegovati značajke administrativnoga stila: činjeničnost, objektivnost, jasnoću, jednostavnost, logičnost, preglednost i usklađenost s normama hrvatskoga standardnog jezika. Prednost standardnoga govora jest u njegovoj nadregionalnosti jer ne pruža informaciju odakle govornik dolazi. Za razliku od prvoga, zavičajnoga jezika, koji usvajamo spontano, standardni se jezik mora učiti, ali hrvatski ministri taj drugi jezik nisu naučili, imaju vrlo jaka regionalna obilježja i često jezično griješe. Također, pogrešno pretpostavljaju da će teži način govorenja biti primljen kao vredniji i istinitiji. Trebali bi jednostavno govoriti o kompliciranim temama jer upravo nemogućnost jednostavnoga objašnjenja upućuje na to da ne razumiju o čemu govore. Ivas (1988: 232) politički govor naziva *jezikovanjem* i zaključuje da nema pokretačku moć, nego, dapače, da ima moć ograničenja pokreta i stabilizacije, održavanja i čuvanja jer to implicira da političari svoj posao dobro rade te da je društvo neproblematično i beskonfliktno. To se potvrdilo i u analizi načina uvjeravanja koja je pokazala da se ministri često koriste populizmima. Glasači će na izborima pokazati vjeruju li ministrima kad ističu pripadnosti narodu i jesu li njihove samohvale opravdane, tj. djeluju li ili tek *jezikuju*.

Literatura

- ARISTOTEL, 1989: *Retorika*. Zagreb: Naprijed.
- van DIJK, Teun A., 2001: Political discourse and ideology. *Jornadas del Discurso Politico*. Barcelona. www.discourses.org/OldArticles/Political%20Discourse%20and%20Ideology.pdf (pristup 5. 4. 2019)
- FRANČIĆ, Andela, HUDEČEK, Lana, MIHALJEVIĆ, Milica, 2005: *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- GAZDIĆ-ALERIĆ, Tamara, 2009: The Phraseology of the Croatian Political Substyle. *Südslavistik online: Zeitschrift für südslavische Sprachen, Literaturen und Kulturen* 1. 73–90.
- Hrvatska enciklopedija*. www.enciklopedija.hr (pristup 21. 4. 2019)
- IVAS, Ivan, 1988: *Ideologija u govoru*. Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo.
- ROGULJ, Maja, KIŠIČEK, Gabrijela, 2018: Populizam kao retorička taktika u hrvatskom suvremenom političkom diskursu. *U žarištu: Politička komunikacija i populizam* 35. 28–35.
- ŠALAJ, Berto, GRBEŠA, Marijana, 2016: Što je populizam i kako ga istraživati? *Društvena istraživanja* XXVI/3. 321–340.
- WORTHINGTON, Ian, 1994: *Persuasion: Greek rhetoric in action*. London, New York: Routledge. https://web.stanford.edu/group/dispersed_author/docs/PowerandOratory.pdf (pristup 29. 4. 2019)